

להישבע או לא להישבע?

במדבר פרק ל פסוק ג

אִישׁ כִּי־יִדַר נֶדֶר לַיהוָה אֹל־הַשְּׁבַע שְׁבַעַה לְאִסֹּר אִסֹּר עַל־נַפְשׁוֹ לֹא יַחַל דְּבָרוֹ כְּכֹל־הַיֵּצֵא מִפִּי־וְעָשָׂה:

ויקרא ה'ד'ו'

(ד) אִו נָפֶשׁ כִּי תִשָּׁבַע לְבִטָּא בְשִׁפְתַיִם לְהִרְעוֹ אִו לְהִיטִיב לְכֹל אֲשֶׁר יִבְטָא הָאָדָם בְּשִׁבְעָה וְנִעְלָם מִמֶּנּוּ וְהוּא יִדַע וְאָשָׁם לְאַחַת מֵאֵלֶּה:

תהילים קיט קו - נִשְׁבַּעְתִּי וְאֶקְיָמָה לְשִׁמְרִי מִשְׁפָּטֵי צְדָקָה:

מדרש לקח טוב

הזהיר הקב"ה לישראל שלא יהו רגילין בנדרים ובשבועות שלא יבואו לידי עבירה. אבל נשבע אדם לקיים את המצוה שנאמר (תהילים קי"ט:ק"ו) נשבעתי ואקיימה לשמור וגו'. ואע"פ שמושבע ועומד מהר סיני הוא לזרז עצמו למצוה מותר.

נדרים ז' ב:ט'ח' א:ג'

ואמר רב גידל אמר רב מנין שנשבעין לקיים את המצוה שנאמר נשבעתי ואקיימה לשמר משפטי צדקה והלא מושבע ועומד מהר סיני הוא אלא הא קא משמע לן דשרי ליה לאיניש לזרוזי נפשיה.

שמות כז - לֹא תִשָּׂא אֶת־שֵׁם־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְשׂוֹא כִּי לֹא יִנְקָה יְהוָה אֶת־אֲשֶׁר־יִשָּׂא אֶת־שְׁמוֹ לְשׂוֹא:

ויקרא יט - יב וְלֹא־תִשָּׁבְעוּ בְשֵׁמִי לְשָׁקֵר וְחָלַלְתָּ אֶת־שֵׁם אֱלֹהֶיךָ אֲנִי יְהוָה:

תנחומא קדושים, ג'

דבר אל כל עדת בני ישראל ואמרת אליהם קדשים תהיו. מה ראה לומר הפרשה הזאת בכנוס. למה לא אמר, דבר אל בני ישראל, פשאר הפרשיות, אלא אל כל עדת בני ישראל. לפי שכל הדברות כלולים בה. כיצד, בדברות כתיב: אנכי ה' אלהיך (שמות כ, ב). וכאן כתיב: אני ה' אלהיכם. בדברות כתיב: לא יהיה לך. וכאן: אל תפנו אל האלילים. בדברות כתיב: לא תשא. וכתיב כאן: לא תשבעו בשמי לשקר.

רש"י, ויקרא י"ט:י"ב

ולא תשבעו בשמי. למה נאמר? לפי שנאמר לא תשא את שם ה' אלהיך לשוא (שמות כ'), יכול לא יהא ח"ב אלא על שם המיוחד, מנין לרבות כל הכנויין? ת"ל ולא תשבעו בשמי לשקר — כל שם שיש לי (ספרא):

רבי אברהם אבן עזרא - וטעם וחללת. שהנשבע לשקר מכחש השם כאשר פירשתיו:

משנה תורה, מצוות לא תעשה

שלא לעבור על שבועת ביטוי, שנאמר "ולא תשבעו בשמי לשקר" (ויקרא יט, יב)

שלא ישבע לשוא, שנאמר "לא תשא את שם ה' אלהיך לשוא" (שמות כ, ו; דברים ה, י).
שלא לחלל את שם הקדוש ברוך הוא, שנאמר "ולא תחללו את שם קדשי" (ויקרא כב, לב).
שלא לנסות את דבר ה', שנאמר "לא תנסו את ה' אלהיכם" (דברים ו, ז).

ספר החינוך, ל'

שלא לשבע לשוא – שלא נשבע לבטלה, שנאמר (שמות כ ז) לא תשא את שם ה' אלהיך לשוא...

משרשי מצוה זו. לדעת בני אדם ולקבע בנפשותם ולחזק האמונה בלבבותם, כי האל ברוך הוא אשר בשמים ממעל וקיים לעד, אין קיום כקיומו, וראוי ומחייב עלינו בזכרנו שמו הגדול על מעשנו ועל דבורינו לזכרו באימה, ביראה, ברתת ובזיע, ולא כמהתלים ומדברים בדבר קל, כמו הדברים ההווים ונפסדים ואינם נשארים בקיומם כמונו אנו בני אדם ושאר דברי העולם השפל. על כן (ראוי) [בכדי] לקבע הענין הזה בלבבנו ולהיות יראתו על פנינו לחיותנו ולזכותנו חייבנו במצוה הזאת לבל נזכיר שמו הקדוש לבטלה, וענש מלקות על המקל ועובר עליה.

ומזה השרש בעצמו הוא ענין שבעת שקר, כלומר נשבע לקיים דבר ולא קימו, שהיא נקראת שבעת בטוי, שבא עליה לאו אחר בפני עצמו בסדר קדושים תהיו, כמו שנאמר (ויקרא יט יב) ולא תשבעו בשמי לשקר, כי הנשבע בשם הגדול לאמר דבר שהיה והוא יודע ששקר בפיו, הנה הוא מקל ביראת אלהים, כאומר בלבו שאין אמת. תאלמנה שפתי. (תהלים לא יט) וכן הנשבע לעשות דבר ואחר כך לא יעשנו, הנה הוא גם כן במורד אור מכחישי האמת, כי פרוש נשבע הוא לפי דעתי, שגומר האדם בלבו ואומר בפיו להיות מקיים אותו דבר שנשבע עליו ולא ישנהו לעולם, כמו שהשם ברוך הוא קיים ולא ישתנה לעדי עד. וזהו שלשון שבעה יבא לעולם בלשון נפעל, כלומר שנפעל בדבריו להיותו קיים כמו שאמר בקיומו ברוך הוא.

שערי תשובה ג'מ"ה

ויש באזהרות התלויות בלשון [שלוקין] עליהן. כי כן אמרו רבותינו זכרונם לברכה כל האזהרות שבתורה לאו שאין בו מעשה אין לוקין עליו חוץ מנשבע ומקלל את חברו בשם והשבעה לשוא אף על פי שאין בה מיתת בית דין. ענשה חמור בידי שמים יותר מהרבה עברות שיש בהן מיתות בית דין, כי הנשבע לשקר מחלל את השם. שנאמר (ויקרא י"ט:ב) ולא תשבעו בשמי לשקר וחללת את שם ה' אלהיך. וחלול השם ענשו למעלה מכל העברות. ולא נכתב כן על אחת מן העברות אלא על השבעה לשקר ועל ע"ז

פרא, קדושים ז

[ז] "וחללת את שם אלקיך" – מלמד ששבעת שוא חילול השם. דבר אחר: "וחללת" – נעשה אתה חולין לחיה ולבהמה.

ירמיהו ד ב: ונשבעת חייהיזה באמת במשפט ובצדקה והתברכו בו גוים וכו' יתהללו: {ס}

במדבר רבה כ"ב:א'

וידבר משה אל ראשי המטות, איש כי ידר נדר לה' (במדבר ל, ב ג), הדא הוא דכתיב (ירמיהו ד, ב): ונשבעת חי ה' באמת במשפט ובצדקה, אמר להם הקדוש ברוך הוא לישראל, לא תהיו סבורים שהתר לכם להשבע בשמי אפלו באמת, אין אתה רשאי להשבע בשמי אלא אם כן יהיו בך כל המדות האלו (דברים י, כ): את ה' אלהיך תירא, שתהא כאותן שנקראו יראי אלהים, אברהם, איוב ויוסף... אם יש בך כל המדות האלו אתה רשאי להשבע, ואם לאו אין אתה רשאי להשבע.

רש"י לפסוק בירמיהו

ונשבעת חי ה' באמת. כשתשבע בשמי תשבע באמת ולא כאשר עתה שכתוב בכם (לקמן ה) אם חי ה' יאמרו אכן לשקר ישבעו:

בבא

עזרי מעם ה'
קמא/הדרן/יפית קליימר

להישבע או לא להישבע?

במדבר פרק ל פסוק ג

אִישׁ כִּי־יִדַר נֶדֶר לַיהוָה אֹו־הִשָּׁבַע שְׁבַעֲהָ לְאִסּוּר אִסּוּר עַל־נַפְשׁוֹ לֹא יַחַל דְּבָרוֹ כְּכֹל־הַיֵּצֵא מִפִּי יַעֲשֶׂה:

If a householder makes a vow to יהוה or takes an oath imposing an obligation on himself, he shall not break his pledge; he must carry out all that has crossed his lips.

ויקרא ה' ד' ו'

(ד) אִו נָפֶשׁ כִּי תִשָּׁבַע לְבֹטָא בְּשִׁפְתַיִם לְהַרְעוּ אִו לְהִיטִיב לְכֹל אֲשֶׁר יִבְטָא הָאָדָם בְּשִׁבְעָה וְנִעְלַם מִמֶּנּוּ וְהוּא יֵדַע וְאִשָּׁם לְאַחַת מֵאֵלֶּה:

Leviticus 5:4-6

Or when a person utters an oath for bad or good purpose (whatever a (4) human being may utter in an oath) and it was hidden from them, but later that person realizes guilt in any of these matters

תהילים קיט קו

נִשְׁבַּעְתִּי וְאַקְיָמָה לְשִׁמּוֹר מִשְׁפָּטֶי צְדָקָה:

I have firmly sworn to keep Your just rules.

Nedarim 7b:9-8a:3

And Rav Giddel said that Rav said: From where is it derived that one may take an oath to fulfill a mitzva? It is as it is stated: "I have sworn and I have confirmed it, to observe Your righteous ordinances" (Psalms 119:106). The Gemara asks: Are they not already under oath from Mount Sinai? Rather, it teaches us this: It is permitted for a person to motivate themselves

שמות כ ז

לֹא תִשָּׂא אֶת־שֵׁם־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְשׂוּא כִּי לֹא יִנְקֶה יְהוָה אֶת אֲשֶׁר־יִשָּׂא אֶת־שְׁמוֹ לְשׂוּא: {פ}

You shall not swear falsely by the name of your God יהוה; for יהוה will not clear one who swears falsely by God's name.

ויקרא יט

יִב וְלֹא־תִשָּׁבַעוּ בְּשִׁמִּי לְשָׁקֵר וְחִלַּלְתָּ אֶת־שֵׁם אֱלֹהֶיךָ אֲנִי יְהוָה:

You shall not swear falsely by My name, profaning the name of your God: I am יהוה.

תנחומא קדושים, ג

(Lev. 19:2:) "Speak unto the whole congregation of the Children of Israel, and say unto them, 'You shall be holy.'" What reason did He have to speak this *parashah* in an assembly? Why did He not say, "Speak unto the Children of

Israel," as in the rest of the *parashiot*, rather than "[Speak] unto the whole congregation of the Children of Israel?" Because all of the [ten] commandments are included within it. How? In the commandments it is written "I [am] the Lord your God"; and "I [am] the Lord your God." In the commandments it is written "You shall have no [other gods beside Me]"; and here "Do not turn unto idols." In the commandments it is written "You shall not take [the name of the Lord your God in vain]"; and "You shall not swear falsely by My name."

רש"י, ויקרא י"ט:י"ב

AND YE SHALL NOT SWEAR BY MY NAME [TO A LIE] - Why is this stated at all (how does the particular form of words used here tell us more than is contained in the Third Commandment)? Since it is said (Exodus 20:7) "Thou shalt not take the name of the Lord (ה') thy God in vain", I might have inferred that one is not liable except he swore by the "Proper Name" of the Lord (שם המיוחד). Whence do I know that all names that are descriptive of God's attributes (Adonay, Rachum, Chanun etc.) are included in this prohibition? Because Scripture states "ye shall not swear by My Name to a lie", thus implying by any Name I have (Sifra, Kedoshim, Section 2 6).

רבי אברהם אבן עזרא

וטעם וחללת. שהנשבע לשקר מכחש השם כאשר פירשתיו: Scripture reads, *so that thou profane the name of thy God* because, as I have noted, the one who swears falsely denies God.

משנה תורה לרמב"ם, מצוות לא תעשה

שלא לעבור על שבועת ביטוי, שנאמר "ולא תשבעו בשמי לשקר" (ויקרא יט, יב) Not to violate an oath, as [Leviticus 19:12] states: "Do not swear falsely in My name."

שלא ישבע לשוא, שנאמר "לא תשא את שם ה' אלהיך לשוא" (שמות כ, ו; דברים ה, י). Not to take an oath in vain, as [Exodus 20:7] states: "Do not take the name of God, your Lord, in vain."

שלא לחלל את שם הקדוש ברוך הוא, שנאמר "ולא תחללו את שם קדשי" (ויקרא כב, לב). Not to profane the name of the Holy One, blessed be He, as [Leviticus 22:32] states: "Do not profane My holy name."

שלא לנסות את דבר ה', שנאמר "לא תנסו את ה' אלהיכם" (דברים ו, טז). Not to test the promises of God, as [Deuteronomy 6:16] states: "Do not test God, your Lord."

ספר החינוך

ל' **שלא לשבע לשוא** – שלא נשבע לבטלה, שנאמר (שמות כ ז) לא תשא את שם ה' אלהיך לשוא,

To not swear in vain: That we not swear pointlessly, as it is stated (Exodus 20:7), "You shall not take the name of the Lord, your God, in vain." It is from the roots of this commandment [that it is] for people to know and fix in their souls and strengthen the faith in their hearts about God, blessed be He — Who is in the Heavens above and exists forever — that there is nothing else like His existence. And it is fitting and obligatory upon us when we mention His great name upon our actions and upon our words, to mention it

with fear, with awe, with trembling and perspiration; and not like those that joke and speak about something light, such as the things that exist and perish and do not continue to exist — like us people, and the other things of the lowly world. Hence (it is fitting) [in order] to fix this matter in our hearts and that His awe should be in front of us to give us life and merit, we are obligated in this commandment that we not mention His holy name pointlessly; and the one who is lenient and transgresses it is punished with lashes.

And from this root itself is the matter of a false oath (*shevuah*), meaning to say when he swears to fulfill something and does not fulfill it. [This] is called an oath of speech, about which another separate commandment comes in the Order of *Kedoshim Tehiyu*, as it is stated (Leviticus 19:12), “And you shall not swear falsely by My name.” As one who swears by the great name [of God] to say something was and [yet] he knows that there is falsehood in his mouth, behold, he is acting lightly with the awe of God; as if to say in his heart that He is not true — “Let his lips be silent.” And so the one who swears to do something and afterwards does not do it is, behold, also among the rebels against light, the deniers of truth. As the understanding of “swore,” is, according to my opinion, that he concludes in his heart and says with his mouth to fulfill that thing that he swore about and that he will never change it, [just] as God, may He be blessed, exists and does not change forever and ever. And that is [why] the expression, sworn *nishbaa* always comes in the passive; meaning to say that he is acted upon by his words to make it exist, [just] like he said about His existence, blessed be He.

שערי תשובה ג'מ"ה

There are some [negative commandments] that are dependent upon the tongue, for which we give lashes. For so did our Rabbis, may their memory be blessed, say (Makkot 16a), “All the warnings in the Torah - we do not give lashes for a negative commandment that does not [involve] an action, except for one who makes an oath or curses his fellow with [God's] name.” And even though there is no death penalty from the court with a vain oath, its punishment at the hands of the Heavens is more weighty than many sins that do have a death penalty from the court. For making an oath in vain profanes [God's] name - as it is stated (Leviticus 19:12), “You shall not swear falsely by My name, profaning the name of your God” - and the punishment for profaning the name is more elevated than [that of] all of the sins. And it is not written like this about any of the sins besides a false oath and idolatry,

פסוק, קדושים ז

[ז] "וחללת את שם אלקיך" – מלמד ששבועת שוא חילול השם. דבר אחר: "וחללת" – נעשה אתה חולין לחיה ולבהמה.

7) (Vayikra 19:12) "and (thereby) profane the name of your G d": We are hereby taught that a vain oath is a profanation of the Name. Variantly: "and you profane" — you thereby become profane (and vulnerable to attack) to animals and beasts.

ירמיהו ד ב:

וְנִשְׁבַּעְתָּ חַיֵּי יְהוָה בְּאֵמֶת בְּמִשְׁפָּט וּבְצִדְקָה וְהִתְבָּרַכְוּ בְּךָ גּוֹיִם וְכֹו יִתְהַלְלוּ: {ס}

And swear, “As GOD lives,”
In sincerity, justice, and righteousness—
Nations shall bless themselves by you
And praise themselves by you.

Bamidbar Rabbah 22:1

Numb. 30:2-3) “And Moses said to the heads of the tribes, ‘When someone makes a vow (neder) to the Lord.’” This is related to that which is written (in Jer. 4:2), “And you shall swear, ‘As the Lord lives,’ [in truth, in justice, and in righteousness].” The Holy One, blessed be He, said to Israel, “Do not think that you have permission to swear in My name even in truth. You are not entitled to swear by My name unless you possess all the following attributes (of Deut. 10:20), ‘The Lord your God you shall fear, Him you shall serve, to Him you shall hold fast, [and by Him you shall swear].’” That you should be .like those who were called God-fearing, Abraham, Job, and Joseph

רש"י לפסוק בירמיהו

ונשבעת חי ה' באמת. כשתשבע בשמי תשבע באמת ולא כאשר עתה שכתוב בכם (לקמן ה) אם חי ה' יאמרו אכן לשקר ישבעו:

And you will swear, “As the Lord lives,” in truth When you swear by My name, you will swear in truth, not as now, that it is written concerning you, “And if they say, ‘As the Lord lives,’ surely they swear falsely” (5:2).